

BIBLIOGRAFIA

PLADEVALL I FONT, Antoni: *Silvestre II (Gerbert d'Orlhac)*, Columna. Gent Nostra, 118. Barcelona, 1998, 96 pàgs.

Antoni Pladevall ha redactat una síntesi biogràfica de Gerbert d'Orlhac (c. 940 - 12 maig 1003), amb motiu de la celebració dels mil anys de la seva elecció com a papa amb el nom de Silvestre II (2 abril 999). L'autor té una especial preocupació per destacar la realitat i importància de la seva estada a les nostres terres (967-970) i la posterior relació que tingué amb diferents personalitats catalanes relacionades amb l'església i l'administració civil dels diferents comtats, en especial Barcelona, Vic i Girona. Aquests contactes continuaren quan fou pontífex. Antoni Pladevall fa una valoració, molt acurada, del període en què Gerbert estudià el *quadrivium* —les ciències medievals—, especialment l'astronomia i la geometria, menys l'aritmètica i la música; fou el constructor d'un orgue, a terres catalanes.

Antoni Pladevall valora l'aportació de recerca i estudi feta en el nostre segle XX de la personalitat de Gerbert d'Orlhac a partir dels estudis de Rudolf Beer (1907 i 1908) i la posterior tasca de recerca de Lluís Nicolau d'Olwer i Josep M. Millàs Vallicrosa, que centraren l'estada de Gerbert en el monestir de Ripoll. L'autor de la síntesi biogràfica, a partir de la documentació: la biografia de Gerbert redactada per Richer de Saint-Rémy on es diu que el comte Borrell II va "encarregar al bisbe (de Vic) Ató que l'instruís", escriu que Silvestre II va estudiar a Vic. A més destaca que no va viatjar fins a la ciutat de Còrdova, desplaçament que no calia fer per la riquesa de les biblioteques catalanes i pel desconeixement de l'àrab per part de Gerbert. En els anys posteriors d'aquesta estada a Catalunya, fos a Reims, Bobbio, Ravenna o Roma, recordarà la importància i vàlua de les biblioteques de la nostra terra. Aquest fet queda evidenciat per la seva important correspondència.

Esperem que els actes a celebrar amb motiu d'aquest mil·lenari ens permetin millorar el coneixement de la personalitat científica de Gerbert d'Orlhac —Silvestre II— i la seva vinculació amb el món cultural català en el pas del segle X a l'XI. L'aportació d'Antoni Pladevall a clarificar la biografia durant la seva estada a Catalunya és excel·lent i un bon punt de partença per a fer una justa valoració historiogràfica d'aquest que tan bé definí l'historiador Ramon d'Abadal i de Vinyals a la seva obra "Com Catalunya s'obrí al món mil anys enrera". Gerbert d'Orlhac fou, en part, una de les claus que ens va connectar amb l'Europa de l'any 1000 i va permetre a la vegada enriquir la cultura catalana amb la relació que va tenir amb aquesta brillant personalitat que assolí el nom de Silvestre II.

Joan-F. Cabestany i Fort

* * *

BRENON, Anne: *El veritable rostre dels càtars. Creences i estil de vida*. Pagès editors, Proa. Lleida, Barcelona, 1998, 416 pàgs.

Els càtars constitueixen una minoria social i religiosa que ha tingut una projecció històrica molt complexa, entre la política lingüística, fet en part, justificat per uns episodis de lluita pel domini d'Occitània que a la nostra història ha tingut una repercussió quasi llegendària, vinculada a la mort en el camp de batalla de Muret del comte-rei Pere el Catòlic (1213). El tema càtar ha quedat desfigurat per una abundosa literatura, sense cap mena de fonament en una historiografia de caire científic. No s'han utilitzat les fonts documentals existents amb un aprofitament i domini de les tècniques apropiades per assolir una recerca reeixida. Aquesta manca de criteris historiogràfics en

valorar amb cura la realitat de la problemàtica càtar en els segles XII i XIII ha permès crear una veritable confusió en considerar aquesta polèmica controvèrsia que va tenir un àmbit molt concret de l'Europa Occidental.

La publicació, en català, d'aquest llibre d'A. Brenon ha estat un encert. Es una síntesi d'una llarga i acurada tasca de recerca que li ha permès accedir a un redactat a partir de treballs monogràfics de recerca fets per la mateixa autora, una professional de la història, que en assolir un alt nivell de coneixements sobre el tema i com a culminació d'aquesta investigació ha redactat una reeixida obra d'informació i divulgació que explica Anne Brenon amb els següents mots:

"Només podia reflexionar correctament sobre el catarisme passejant la investigació sobre més de cinc segles, sobre el conjunt d'Europa i sobre tot un context d'agitació espiritual en el si del cristianisme medieval, que és l'únic capaç de restituir-lo al seu lloc precís i a les seves exactes proporcions. No és que pretengui haver-ho aconseguit amb aproximadament quatre-cents pàgines i tres mesos de feina. Simplement he ordenat fets, esdeveniments, idees, he lligat connotacions que em semblaven noves i he destacat relacions aïllades en la dispersió de les fonts i les publicacions. El llibre que s'està acabant és només un esbós, la gran obra encara està per fer".

Aquests mots pensem que és la millor presentació d'una investigació, d'un estudi que ens permet apropar-nos a la realitat càtara convertida en un seguit anecdòtic de llegendes. La realitat del problema càtar ha estat manipulada; per això hem d'agrair a Pagès editors i a Proa que hagin posat a l'abast d'un ampli públic una obra fins ara desconeguda i que permet valorar aquesta realitat dintre d'un context historiogràfic.

L'obra d'Anne Brenon és una fita en la recerca del tema i a compleix el desig de l'autora, que ha redactat una obra d'alt nivell científic i que ha d'afavorir la veritat de les creences i estil de vida dels càtars.

Joan-F. Cabestany i Fort

INFORMACIÓ

Ha estat convocada, per als propers 23, 24 i 25 d'octubre de 1998 a Sant Cugat del Vallès, la XLII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, organitzada en aquesta ocasió per l'Arxiu Nacional de Catalunya i l'Associació dels Amics de la Unesco de Sant Cugat i Valldoreix i tindrà com a seu les instal·lacions de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

La temàtica escollida per aquesta Assemblea es ceneix exclusivament en el monestir de Sant Cugat del Vallès i la vila i terme d'aquesta ciutat, per la qual cosa les comunicacions (que s'han de presentar al Secretariat d'Organització abans del 15/9/98) han de respectar aquest suggeriment.

Dins el programa d'aquesta XLII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos hi haurà cinc ponències marc:

- "Sant Cugat en la historiografia" (Reis Fontanals i Jaumà).
- "Arqueologia i història de l'antic monestir de Sant Cugat d'Octavià o del Vallès i dels establiments que el precediren" (Eduard Riu i Barrera).
- "Història del monestir de Sant Cugat" (Domènec Miquel).
- "Sant Cugat: una vila al redós d'un monestir" (Montserrat Rumbau i Serra).